

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

יְלִוּגָה קֶרֶפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חרושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הגולין

מן

לדווי אויף ברבימא לא היה גריד אלא שיאמר דלויף ברבימא וכן הכא
 להשי' על האלה לומר שמת בעלה דיו שיאמר שמת או כהרג כיון שכן אין
 מקבלין מתנו כל אותה תוספות כיון דתרי ענייני ניהו דלא לריכי אהרדי
 לא תלו אהרדי כלל אבל הויה דירושלמי שכתב נכסיו לשני בני אדם וכן
 הא דלוא וערב אין העדי' מוסיפין בעדותם כלל מעתה כי על שני דברי'
 גודמנו ונפשו עדים והויה לה עדות שבטלה מקלתה בטלה פולה . וגם
 זה כל טעם נכון : הא דתנן ר' עור' טרפון אומרם חלו היינו
 בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם . אע"ג דר' עור' ט קודם החרבן היו
 מ"ח לא היו בסנהדרין כי הו' אהרן מ' שנה שלפני החרבן שגלתה סנהדרין
 וישבה בחנות שלא דלוי דיני נפשות מהלך ואילך כדאיתא בתם' סנהדרין
 ודוכתא אחריו . והא דאמרין שלא נהרג אדם מעולם פרישנא בגמרא
 משום דאמרי להו לעדי המעידין על הרובח ראייתם טרפה הרג שלם הרג
 ואת' שלם היה דלמא במקום סייף נקב היה ופי' רש"י ז"ל שהיו שואלים
 בדקתם את ההרג לאחר מיתה אם לא היה טרפה וכן פי' רבינו מאיר
 הלוי ז"ל ולפי פי' זה היו לריבין לבדוקו לאחר מיתה כי"ח טרפות וכי
 היו שלם מני חיישין דלמא במקום סייף היה נקב מכפנים שאינו ניכר
 ולפי' שמתניו כפסטה שלא נהרג אדם מעולם כלל כי זה דבר שאי אפשר
 שיוכלו להעידו שהוא שלם ושלא היה נקב במקום סייף מכפנים . אבל
 אין נכון בעיני כל רבותי' ז"ל שדא דא"כ בטלה פ' ר' רוחנן ועוד כי אם
 היו לריבין לבדוקו לאחר מיתה כי"ח טרפות קא מינוולה טובא והכתוב
 אומר והאמת לדעך כמות' כדאיתא בפ' מיתות . ועוד דמאיכא תיתי
 לחוש לפך עד שיהא יגלה הכרוב' דהו' קי' ל' שהלכין בהרוב' דברי נפשי'
 בין להקל בין להחמיר כדאיתא בפ' סו'ר ומורה ואפילו ר' מאיר דחייש
 למשטמא אמרין בשחיית חולין דכל היכא דלא אפשר למבדק לא אפשר
 ומקומי' לכהנה אחוקה . לכך הכון שלא היו שואלין אלא על טרפות
 שבמלא מבחון וכי שיי' דלמא במקום סייף נקב הוא מבחון קאמרי שזה
 דבר שאפשר הוא אלא שהוא רחוק שיתנו דעתם ונכך אמר שלא היה אדם

נהרג מעולם ודרך גזומא אמרו כן שלא היה נהרג בעולמו של אדם אח'
 על הרוב ואף בזה אם לא רבו סנהדרין לשאלו הרשות בידם כיון שזוכה
 לא היו טרפה אלא שאם רצו לשאלו ואמרו העדים אין אנו יודעים אין
 מקבלין עדותם . וזהו הוא שאמרו ר' עור' טרפון שהיו מקבלין משום
 דכפישי רוחנן ובעלי עריות . וגרסא מסוגית הגמרא שלא היה קולא זו
 אלא ברובחין ובעלי עריות דכפישי כדאמרן והיתה סנהדרין חלגית כל
 יום אבל לא היו מקבלין כן בשאר עדות דשאר עבדו' והיינו דלא שילינן
 בגמרא היכי אמרי לא ברובחין ובעלי עריות : והא דתנן שהסנהדרין
 נוהגת בין בארץ ישראל בין בחולה לארץ . פי' שהסנהדרין גדולה בלשכת
 הגוית הא לאו הכי אינה נוהגת בשום מקום כי המקום הוא גורם כדאית'
 בתם' סנהדרין ועל אהרן מ' שנה שגלתה סנהדרין גדולה לא דנו ד"כ וכן
 היא בספרי : לא קשיא כאן בארץ כפאן בח"ל . כללא דמילתא דכל
 שכר מן הארץ לחו' לארץ כיון דשליחותיהו קא עבדינן כאותו ב"ד הוא
 וכ"כ כשכר מן הארץ לחו' מחולה לארץ לחולה לארץ ולא חשיב ב"ד
 אחר אלא כשכר מחולה לארץ לארץ דלמא מהניא ליה וכתב דא"ו
 לאשכחיה ליה וזו הלל : ואי אתה מוסיב בכל עיר ועיר כלומר
 אינה חייבת להוסיב כמו שחייב בא"י בכל עיר ועיר דתן את עירם וכל
 פלך ופלך בין עירו' שבאותו פלך : דה"ג במנאפים ומשיראו מנאפי'
 וכן גרס רש"י ז"ל ול"ג עד שיראו מנאפין דמאי עד הא קוד לכן אי אפשר
 להיות שום דבר שיתחייבו בו . והא דתניא בפ' ביבול דיבמות (דף כה)
 רובל יוכל ואשה חוגרת כסינר מנעלים הפוכים תחת המטה רוק למעלה
 מן הכילה כגולן אחר רבי תנא לא קשיא למה דכעו הכא . שיראו מנאפי'
 או כמחול בשפופרת דהא דהכא לענין דיני נפשות כדאיתא בברי' והתם
 מיירי לענין כתובה וקנסא דרבנן הוא שקנסו שחלא ככתוב' אם רכיה
 לכויאחא מעבד' וכדון עוברת על דת יהודית וכהיא דאכלה נרגרה בשוק
 וכל הני עובדא סוף דמסתך נדרים . וכדכתיבנא על כל חלא וחדל
 בדוכתא כשייעתא דמארי מניא יתבך שמו :

סליק פרק ביצד הערים

פרק הגולין

ואמרי' תו עלה מ' אומר מות' אנוס ומ' אומ' מותר מו' הוא . ומיהו
 רש"י ז"ל פי' ל' דהא דאמרי' התם ואודו לטעמיהו בעיק טעמ' משו' דקים
 לן שאין אומר מותר מות' כפירש"י ז"ל בדן סבור בהת' ובתנא' אדם כותי
 ובתנא' ישראל ומש' ה' תלינן לפלוגתא דסבור בטעמא דאומר מותר ודכותא
 בתלמו' : א"ל אביי לרבה אומר מותר אנוס הוא פי' ויביקרי ליה
 תנא' מו' . ה"ג שאני אומר אומר מות' קרוב למו' הוא . פי' ולקרוב למו'
 קרו מו' לפי שדינו כמו' לפי רש"י לפי שהיה לו ללמו' ולא למד לפי' השני
 לפי שהיה לו לראות ולענין מהו : אמ' בפתע פרט לקרן זוית . פירש"י
 ז"ל בפתע כמו בפסך כתרונתו והוא לשון סוך כדאמרין תפך למתיכה
 שחיטה ולא חייבו הכתוב גלות אלא בשפיו סמוכין זה לזה כשהרגו כלות'
 שחא עליו פתאום ולא ראהו הנהרג כישמור מתנו וכגו שהיו שטיהם
 בתחלת קרן זוית זה בא ממלך וזה בא ממלך ועד שפגשו זה בזה ובהקד' זה
 והרגו לא ראו זה את זה ולא סופקי' אם הרגו בסוף קרן זוית כי כשהיה בא
 האורג מדרך לקרן לפנותית מורחית ופגשו למורח והלה בא ממד דרום לכד
 מערביית כנטי' או פגשו לכפון הי' הנהרג הוא רואה את האורג קוד' שראו
 והנהרג היה יכול להשמר וכשלא נשמר נמלא שהוא פושע ועכשה האורג
 אנוס וכן פי' רב"מ הלוי ז"ל ומעת' כחלל תירץ למה שחא למדרש' אש בפתע
 שהרגו בקרן זוית ולא הכא אמרי' פרט לקרן זוית וקשין אהרדי לא דקבא
 מירובא דהא דהכא בסוף קרן זוית דלא היו פתע שלא היו סמוכין זה לזה
 והיא בתחלת קרן זוית שהיו סמוכין זה לזה והיה לפי' פתע וכדפירשו ז"ל :
 ברא' איכה פרט לשונא . ואיכה למידק בחד' כתיב והוא לא שונא לו ולא
 אויב לו וכל הכי למה לי . ויש מתרלים דלויטריכו למטוטי אויב מג' מיני
 הריגות האמור' בפס' כלי יד וכלי חבן וכלי ברזל ולענין האורג כמו'
 גמור יש הפרש לענין אומדנ' בין זה לזה כדאית' בסנהדרין ואמרי' התם
 דלא גמרי מהדדי . ושמו' יש תלמי' דזון או אנוס בזה יתיר מזה ודלת' הוא
 אמרי' ה"ב דגלי קרא בלח' גלי הכי דלא גלי לא גלי להכי כתיבנה בלחא
 ורפינו הרמב"ן ז"ל כתב דלויטריכו בולנה משום דשונא האורג בענין
 שגרא לעדים שפי' שונא כפי' אדם שאינו אויב יש ג' אומדנ' יש שטיהם
 יכול לדון יתיר שדעתו ופשה עלמו כמו שאינו יודע ויש שדעתו נוטה
 ויתיר שגרא שלא לדע' שפי' ביטני שקר' לדון' כזה והוא לא כתב לא חד סוכא
 הוא מוקמי' באותו שט' אומר שגרא לדע' איגיטריכו חייך למטוטי מגלג'
 אפי' הכיטוי ואפי' אותו שגרא יתיר שגרא שלא לדעת ולר' דאמר לקמן
 דמתקן' איכול למו' שלא לדע' הרג בול' טעמי' אשו' דכס' דחדר' להכי כתב
 רחמנ' שונא טובא למו' שיה' עד שיה' דע' נוט' לשון יתיר לדון' טלדע' רנו'

אלו הן הגולין ואיך גרפי' ואו וליכא קפדא בהא דהתם בפ' דשב'
 (דף ת') שיל בגמרא חלו תנן או ואלו תנן משום דהתם איכא
 למשמע דקאי' אדלעיל או דקאי' אחאי' דבעי למיתני אבל הכא פשיט' דקאי'
 אחאי' דבעי למיתני דכפירקן דלעיל לא חייבי מדי' בדון הגולין לא משום
 דקתני בתיבת קמית' מעידנו כפי' פ' שחי' גלות פתח הכא כפי' דיני הגולין
 טיחא . ואי גרסי' ואלו כתיב הכי לומר כפירקא דלעיל פרישנא דין
 הנעשין אומדן דפתח' ביה ואן הן הגולין שמעידין עליהם שחייבין גלות
 זוה כרו' . וכללא פירקין דכל שונג קרוב למו' או שהיה אנוס אינו
 בגלות כי האנוס לא מחייב גלות ומי שהוא קרוב למו' לא מיפטר ולית לי'
 פסרה בגלות ואם הרגו גול' דהם אינו נהרג עליו אף כל זמן שלא יאח' חוק
 לתחמו' כדכתיבן למימר ויבינו דקתני' אלו הן הגולין ההורג נפש בשגגה
 בלוח' בספק שגגה שחא בה לא חונס ולא לד' דזון : דירה' מעגל במעגל'
 וכו' טעמא כך מפרש בגמרא דלא מחיי' גלותא לא כמה שהוא דרך ירידה
 כדכתיב ויפל עליו וכדאיתא בגמ' איהתם מפרש כללא דסי' לאתווי מאי :
ע"ב גמרא מו' פשיטא בר קטלח הוא . פי' ואע"ג דלא מיקט'
 כיון דלא אחרו ביה או דהו' שונג קר' למו' אינו
 בן גלות . אומא פרט לאומר מותר . פירש"י ז"ל כסבור מותר להרוג
 ישראל וכן הלשון הזה ומתפרש בכל מקום . ואיכא דקשי' להו דא"כ היכי
 ממעט ומשונג דהא גבי שבת גבי קרבן ע"א ושאר עבדו' כתיב בשגג' על
 קרבנם ואפי' אמרי' בפ' ד' מיתו' ב"ד וכן בפ' כלל גדול דאומ' מות' שונג
 וחיי' קרבן . ויש מתרלין דשאני הכא דכפי' בשגגה טובא ובתי' כמו כלל
 דאות וכלי דעת לומר דבעינן שונג גמור אבל התם בשגגה דכל דהו' סגי
 ואומר מותר שגגה כל דהו' היא . עוד פירשו דהתם מירי' בשאינו עוקר
 כל הגוף ודיעי' לשבת או לע"א ודכותה למשה או לאו או בתחמו' לשבת
 כדאית' התם שאם אחר מותר לגמרי פטור מתקרבן והכ' בעינן לוח' שאות'
 מותר לגמרי שחיי' וידע בו שום איסור . כל זה לפירש"י ז"ל אבל אחרים
 פירשו דאומר מות' אחמו' כאן ובכולה פירקין ל' אחר הוא והוא מן הלשונ'
 שכתבנו שפירשו מתחלף והכא בעי' לומר שהוא אומר מותר בהריגה זו כי
 היה סבור שהי' כותי או בהמה ונמלא ישראל . וכ"כ היינו פרט לשאין
 מתכוין דאמרי' . ז"ל שאינו דומה להיא שטיהם שגוף לגוף שמתכוין
 להרוג אדם זה והרג את בהמה אבל הא דרבא שטעוה היה באותו גוף
 עגמו שגרא שהי' סבור שמתיר להרגו . והביאו ריאה לפי' זה תמאי דאמרי'
 לקמן בעיקרין דפליגי דשא ורב קמ' באומ' מותר ואמרי' ואודו לטעמיהו
 ג' פי' פליגי בסבור להרוג את בהמה ונמלא שפוח' אדם כותי ונמלא ישראל

חדושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הגורן

מד

בן יתקב שמשתקו קב ונקי ועוד דלגויין כותים : ורמינהו ומגח
 כרט לפניו . פי' נבי מוכר שדה לחוזה כתי' והשיגה ודו ומלא כדי
 גאולתו ובדדדדדדד ומלא השתא שאם הית' גאולתו או מגויה אגלו בשמכרה
 אין כופין את הלוהקן להחזירה לו . והא דלמרינן שלא ימכר ברחוק ויגאל
 בקר' ברעה ויגאל ביפה לרבותא נקטינן לה דלפניו להא דלורחא דלוינשי
 למיטב' הכי מסוס דלית ביה הרחוק לא מיהדר ביה וכ"ס למכור בקר'
 או יפה בשביל רחוק או רע ואפי' שוה בשוה : **התם** מעניינה דקרא
 והכא מעניינה דקרא . פי' דלשון ומלא שפיר משמע בין מעיקרא בין
 השתא ועניינה דקרא מכריע כי שמעינן ליה בדוכתיה ובדמפרס' ואולי .
 ובעלמא אשכחן כי האי גוונא גבי כי ימלא דגבי עגלה ערופה דפלוני
 כדדדדדד דדדדדד כי ימלא חלל פרט למנוי שאם היה מקום כותים או עיר
 הסמוכה לספר אין מודדוין ואלו בפ' הבחנין (דף י"ג) גבי כי ימלא איש
 גונב נפש מחתו תניא הגונב את בנו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן
 זרוקא מחייב ומכתיב פוטרין ואמרינן מ"ט דרבנן דכתי' כי ימלא פרט
 למנוי ואקשינן מלא מעשה הא דכתיב כי ימלא איש טובב עם אשה בעולת
 בעל ה"ג דכי ימלא פרט למנוי ואלא בגוף בית פלוני דשביחן גבויהו ה"ג
 דפטירו ופרקינן אגן מוכמלא בידו קאמרינן הא מן כי ימלא לחור לא
 דקרא ומכתיב פוטרין . פי' כי ימלא פרט למנוי ולא מעניינה דקרא
 דודאי כי ימלא לא משמע פרט למנוי אלא דגבי עגלה ערופה מוכחא
 מילתא דכיון דתני רחמנא במדידה למיזל בתר קורבא דכל שכן היכא
 דמוכחא טפי דתנינן ביה וכל דלויכא כותים או מק' סווד' לספר הא איכ'
 למיתלי ולשנא דכי ימלא חלל הכי משמע שימלא כהדוש וכל שהוא מקום
 כותים או ספר לאו חרוס הוא מן שאין לומר כן בלידך דגונב' ובעלת בעל
 וכי מעניינה בה נמי משכחת דפרט האמור בזה ובהו אינו בענין אח' אלא
 שהלשון ח' ופירושו מתחיל דלא כהכתיב דעגלה ערופה בעינן לומר דפרט
 שבעל עבירה מנוי במקום שהוא ובלידך דגונב' ובעולת בעל בעינן לומר
 שהעבירה מלויה לשטות ומ"ס' לא הכריחו להקשות ולתרוץ מאחד לחברו
 דמשמעין בעינן לומר שהעבירה או הפדיון הוא היה מנוי במקום הזה או
 מלדא זה מקודם לכן והרי אלו ג' עניינים חלוקים בלשון אחד ופשיטא
 שהעבירה היתה חסובה מזה והכשר מזה בעלמא הוא ואפי' הירוד מזה
 אחד מסוס דומלא לחוד וכי ימלא לחוד : **ביון** דאם מלא חטוב אינו
 חוטב לאו מכות הכת' נמי אינה מלוה . אף הלאשן זה נאמר בדקדו' והכי
 בעינן לומר דכיון דאם מלא חטוב אין עליו מזה לחטו' ולא עדיף הא
 מהא אף כשלא מלא חטוב שהוא נריך לחטוב ולא בגי' בלאו הכי אין
 החטיבה היתה חסובה מזה והכשר מזה בעלמא הוא ואפי' הירוד מזה
 אין בזה יותר מזה ולאפוקי האב מזה את כנו והרב הרודה את תלמידו
 דמפרס' תלמודא ואולי דהתם לשון' איכא מזה וכן מתפרס' אירך דאשרי'
 קומן כיון דאם מלא חרוס אינו חרוס שאין לנו אפילו הדור מלוה יותר
 לחרוס ומכרוס : **אע"ג** דגמיר מלוה קאעבי' בדכתיב יסר כגך
 ויניחך . פי' ודייק הכי מדקאמר ויניחך ויתן מעדניס לנפשך כלומר
 אע"ג שאינו נריך עששו זה ויניחך לכסוף ויתן מעדניס לנפשך וגם
 התלמי' בכלל זה הוא קרא כן בדכתי' בני הנביאים אלו תלמידיהם .
 וא"ת הניחא האב והרב אלא שליח ב"ד הא ודאי בדגמיר אירך ולא חטא
 יש עושג לשליח ב"ד להלקותו ומלקות מני איכא מדכתיב לא יוסף ויכ'ל
 דמהוה לא פריכין כלל דהתם מלוה ממש איכא להלקותו כשהוא חייב
 בדכתי' והפילו השופט והכבו לפניו : **לאו** מילתא היא דאמרי'
 פי' רש"י ו"ל אע"ג דקושטא קאמרינן דחטבת עמיס דסוכה לא מוקדי'
 מזה ולא דמי לזב דמיה מזה ומהא דכתיב מני איכא מדכתיב לא יוסף ויכ'ל
 להשיב דעל כרחין קרא לא מיירי אלא בחטבת עמיס דרשות ויפס כיון ו"ל
 דודאי טעמא דלשיל טעמא תרינא הוא בין מאי דקאמר דחטיבת עמיס
 לסוכה לא חשיבא מזה בין מאי דקאמר דגבי האב את כנו ואע"ג דגמיר
 מזה קא עביד ודכתי' ולקחן אקשינן מניה והא אחרת אע"ג דגמיר
 מזה קא עבי' ודלמלא הכין ודאי מילתא דקושטא : **ובל** היכא
 דכתי' אשר לי בעי הוא וא"ת הא דכתיב גבי נשיא אשר יחטא ה"ג נימא
 דאיבעי' חוטא וי"ל דהוא לדרשא מאי אשרי קדור שהנשיא מביא קרבן
 על חטאתו כדאיכא בתם הוריות (דף י"ב) :

דמני למיפרך מטומאת קרובים למאן דסבר לה ויטוח מלוה דמנו להטמא'
 לקרובים לא דכוחא לי' למקטקט מת מלוה שהיא לר"ה דכפק לן מולאחמו :
 איך נריך לומר חרוס של שביעי וכו' פי' קרא כתי' ששתי ימי מעשה מעשיך
 וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשב' ולא משמע ליה לר"ע דפרושי
 בחריש ובקציר תשבות בעינן שבת כפשוטו דלמאי נקוט קרא חרוס וקני'
 יותר משאר חלאכות דהא כבולהו איכא עשה ולא תעשה וכרת וסקילה
 וליכא למימר שבה לחלק לחייב על כל מלאכה ומלאכה דהיה נפקא לן או
 מלא תעבדו למ"ד הבערה לחלק ולתתה או מתחת מהנה כדליתא בפ' כלל
 גדול וליכא למימר נמי דלתי' לחוקמי בעשה בלתי' שכבר ולא לא תעבדו
 ללמד על כולן סהן במיתה הלכך ליכא לחוקמי בשבת בראשי' וביון דכן
 מוקמינן ליה לשבת של שביעי דקרייה רחמנא נמי שבת . ואין זה מדרש
 העוקם את המקרא דהא איכא לפרושי קרא כדפי' רש"י ו"ל דה"ק שבת
 יומים תעשה מעשיך בחול וביום השביעי ממש תשב' ופעמים שפיי' בימי
 החול בחריש ובקציר תשב' וזה בשבת של שמיטה . ור"מ הלוי ז"ל מפרס'
 דכולה קרא כדדדד בימי שמיטה וימים האמור' כאלו שנים הם . ואין זה
 כיון בעיני דלפי' דכתיב קרא יומים במקום שבה בדכתי' ימים תהיה
 גאולתו ימים או עשור אבל כשישם סמ מנין כך יכך או כיוס כך וכך לא קרי
 להו ימי' ולא קאמר יום פלוני במק' שנה פלו' ולסתום חוק' האל דלא מוכיחא דלא
 ימים אף למאן דמפרס' דכתי' נומר שנים . ואין לנו בזה אלא פירש' ז"ל :
שהרי כבר נאמר שדך לא תורע . וליכא למימר דלמא הא לחוקמי גם
 בעשה כדי שיהא בו עשה ול"ת כמו בשבת וי"ט דהא בר מהא איכא עשה
 מדכתי' ויבטתה הארץ שבת שבתך יהיה לארץ ולא מוקמינן טפי בעש' ימירי
 כיון דאיכא למיירש' בער' שביעית ולרבותא נקט האל דלא מוכיחא דלא
 לריבין לפשה דהא אפי' ל"ת אית ביה דכתי' שדך לא תורע : **יצא** קטר'
 עומר שהיא מזה . פי' ודוחה שבת ומאן דלא דרוס הכי או סבירא ליה
 דקטירת העומר איכ' דוחה שבת דהא בלוגתא היא במנחה או דסבירא ליה
 דהלכה למשה חסיו הוא כדליתא נמי בפ"ק דמזבח קטן וכדכתיב התם
 בסנהדרין : **שוליא** דנגרי חיותא הוא . פי' ומנה נמי איכא ללמדו
 אומנו ופריק דגמיר אומנת' אחרית' דלי' ביה לחיותא : **ורמינן** מזה
 כפס פרט למכה אביו . פי' ק"ס דבעי לומר פרט להורג אביו וקרא הכי
 מירדס כל מכה כפס דוקא שאין בדודו מיתה לא כהריגת נפש והיה גולה
 פרט להורג אביו שכלל הריג' כדודו מית' כחכל' בעלמ' : **דר"ש** דאמ'
 חנק חמור מסיף שגת סייף ניתנה לכפרה ושגת חנק לא ניתנה לכפרה
 פי' שההורג את אביו יש בו שתי מיתות' חנק מאסו חובב וסיף מאסו רובח
 וק"ל דכל שנתחיי' שתי מיתות כדון בחמור' הלכך לר"ס נדון ודונו בחנק
 החמור הלכך אין בשגנתו גלות דשגת סייף חנק' יא לו כפרה ולא שגת
 חנק החמור אבל לרבנן כדון כטיף החמור' הלכך יש לשגנתו כפרה בגלו' :
רבא אמר פרט לנשיא חבורה בגביו . פי' דלעולם אפי' גריית' אחיא
 אף לרבנן וה"ק פרט לנשיא חבורה באביו כשגונ' שאינו גולה כיון שלא
 הרגו והשתא אחי קרא שפיר' כל מכה כפס דהיינו הורג . שהיא מכה נפש
 הוא גולה ולא החובל באביו שאין בו מכת נפש : **פד"א** כיון דמזיד
 בר קטלנא הוא בשגונ' נמי ליגלי . פי' דאע"ג דאמרי' לשיל דשגנת חנק לא
 ניתנה לכפרה ה"מ לר"ס דסכר שחנק חמור ואין למדין חמור מקל' אבל
 לרבנן דסבירא להו דסיף חמור כיון דסיף חמור יא כפרה לשגנתו בגלו' .
 כ"ס חנק הקל' : **ד"ג** כמתני' הכל גולין ע"י ישראל ולו כפרה ולא שגת
 חזן נגר תוס' וכן גרס' ו"ל דהרמב"ן והר"ם הלוי ו"ל וכוהני' הראב"ד
 ז"ל ולא גרים חזן מעי' נקפוט' דהוא לישראל מש' שהעביר הוא גר תוס'
 ובגמ' אוקימו' למתני' כהדיא בגר תוס' שהרג את ישראל : **אמאי** קרי ביה
 וכשיא בעתך לא תאור בעשה מעשה עמך . פי' וכשיא ללו דוקא אלא ה"ה
 למקלל חבורו דנפקא לן מנשיא וחרס בתה הגר כדאיכא בדוכתא בעינן
 בעושה מעשה עמך ועב' וכותי' לאו עושה מעש' עמך הם דכתי' אפי' למ"ד
 כותים גירי אחת הם דהיינו ר"מ דסתם מתני' כותיה מ"מ כבר קלקלו
 מעשיהם כדאיכא בכ"ק ועבד נמי אע"ג דהוי בכלל עמך חיו מנות
 ככשים מ"מ אין ראו' לבא בקהל למה יחא בכלל עמך כשחן ועבד בלאו
 עושה מעש' עמך הוא דסתם עבדים פרינים : **כגון** שהכבו הכאה
 שאין בה שוה פרוטה . פי' שאין בה דין ממון דלא הוא בה שוה פרוט' וכן
 ה' דברים ואינו לוקה שאין אדם לוקה ומסלס וכפיר' רכתה תורה חובל
 בחבירו לתשלומין ולא לתלוקת כל היכא דלית ביה תשלומין דשוה פרוטה
 כדליתא בפ' אלו גזרות (דף ל"ב) :

דף טע"א ולא מקשינן הכאה לקללה . פי' דבקללה הוא
 דכתיב עושה מעש' עמך ולא בהלכתא למ"ד לא
 מקשינן הכאה לקללה כדלית' בפ' הבחנין (דף ס"ב) ולבנתא הוא התם
 דאיכא מ"ד מקשינן ולישנא קלילא נקט הכא תלמודא ובהו לן למימר
 דקסבר לא מקשינן הכאה לקלל' ומקלל' דלוקה אע"פ שאין בו מעשה במס'
 תמורה (דף ק"ד) מיייתי לה מקרא ואפי' לרבנן : **אליבא** גר תושב כותי'
 הוא . ג' לשונות נאמרו בכותים גר תושב וכן נח וכותי' גר תושב הוא
 שקבל כב"ד של ישראל לקיים שבע מנות שגטו כתי' נח כדאי' בע"ל ובהו
 מושר להמיש' כינינו ולוה בקרא תושב וכיון שקבל כב"ד הוא נקרא כשבע

ע"ב לרבות מחוסר כבורים . פי' שאע"פ שטבל והעריב
 שמשו אס נכנס למקדש קודם שיביא כפרתו
 בלחון סהן מחוסרין כפרה כזב וכזהו ויולדת ומגורט חייב כרת וכו' ואי'
 מביה שמעינן לטבול יוס' שלא העריב שמשו שאינו מחוסר אלא העריב
 שמשו בלבד . והוא לא חשיב טהור והאי חשיב טהור כדכתי' ובה השמש
 וטהר . ואיכא מלא דאמר טהר גזר' אלא כיון דלשון שמוס הוא אי לא
 כתב לא חדא יתורא הוה מוקמינן לה בטבול יוס' דוקא : **אנא** מעור
 קאמינא . פירושו אה' מעו' קאמינא דנפיק מת מניה ולרווחא דמילתא
 נקט טמא יתי' והכי אורחא דתלמוד' למקטקט חוד קרא בתק' קרא אחריתא
 כ"ס בזה שהכל מקרא א' חתם ראש' . ויש לפרס' עוד אלא מעו' קאמינא
 לה להשיא דטבול יוס' ומחוסר כפורי' יתי' דפריכין לשיל ממת מזה ה"ס

ח'דושי מכות להריטב"א ול פרק הגולין

מלות לו מלוח ועושה וכו' הא לנו מלוחי להחיותו כדכתי' וחי אחיך עמך
ואף נריך לומר שאם לנו לגרום לו שום טעם וכל שכן להורידו לכור וכן
נח הוא שלא קבלם כד' לא דק' לן מתקיים אות' מעמנו והוא נדון בהם
כמי שאינו מלוח ועושה מדכתי' עמד וימוד ארץ רחוקה ויפיר כתי' כדלית'
כד' ופ' וכו' הא חין חלו מלוחין להחיותו וגם חין לנו להורידו בידו ולא
לגרו' לו שום קטל כיון דסו' סוף עו' אמת סוף שליטו מלוחי ועו' שבר'
יש לו קטל כדלית' התם . וסתם כתי' הוא שליטו וסיר לקיים שבע מנו' וכו'
הא מותר להורידו לבור במקום ליתא חובה לו לגרום לו הרגה כל הית'
לקיים שום עילה כדלית' כע"ה וכדפריש"ה התם גבי הכות' לא מעלין

ע"ב נביא הוא ומוחך למד . פי' לא הטעה אותך כי ידע מה
שכלבך שאתה הולך בעקיפין ולכך אמר לך שהיה

אחריו . מכאן לכן נח שנהרג על שהיה לו ללמוד ולא נחמד . פירש"י
ז' שהיה לו ללמוד דרך ארץ ולא למד ופשוטו של לשון הכי משמע דהא
על דרך ארץ דר' שמואל בר נחמיה מייית' לה . אבל קשה מאד חזק דה"כ
תיקשי סוף ג' שהיה לו ללמוד דהא מותר שיהיה לו ללמוד דרך ארץ כיון
שנתמיה' אבימלך . אבל לא על הביאה דש' מ' דאומר מותר אכוס הוא .

ועוד הדין מנינו שכלשונו נח כי ללמוד דרך ארץ שהרי לא אמר זה שום
חכם כפ' ד' מיתו' דסקל וטרי תלמודא שריב כמה שנטונו . לכן ז' דאין
הכי קאמרין דאבימלך נתמיה' בעבירי' זו של משה על אומר מותר שהיה
קרוב ללמוד לפי שהיה לו ללמוד ד' א' והרי דנו כאומר מותר דעלמ' דהוא מותר
מותר דעלמ' חייב שאני הכא שפעה על פי כתי' חלו אחר לו הנביא באת'
אלא אכרסה לא אחר לו באת' חלו לפי מה שלמד ממנו . וא"כ היה ליה
עדות אכרסה כמאן דליתיה' שאין טוענין בו כלום לאבימלך כי הוא

היה מותר עמו בשלל למד . ד' א' והרי דנו כאומר מותר דעלמ' דהוא מותר
לרבא והכא ה"פ מכאן לכן נח שנהרג על שבע מנות שלו בטעות היה לו
ללמוד ולא למד . ככ"ל : בלא רשות פרט למוח' פי' דבלא רשות
משמע לן דהכא לא ראה' אבל בעלמ' רואה ולכן גולה ינא הסומא שליטו
רואה . ור' ת' בלא רשות למעט ככלי דעת למעט כו' . איכא דקשי' ל'
דהכא דרש' ר"מ בלא רשות דמשמע פרט למוח' ואלו במחש' נדרים

(ד' ע"ג) אמרין לר' ת' בלא רשות לרבות את הסומא דאי אחרת למעטוי
מולי' דעת נפקא . ויש מפרשין שזו מן הסוגיות המתחלפות בתלמוד .
והנכון בעיני' דלא פליגי בל' דהשת' למו' ומשמע' דלישנא' אמרין לה'
אלא מהכרחא דמישעט אחר מישעט כי הכא ור' ה"כ ע"כ בלא רשות לרב'
דאי' ס' ד' למעטוי ליכתוב רחמל ככלי דעת לחו' וכו' דכתיבתי' תרווייהו
מישעט אחר מישעט הוא שהוא לרבות . ור' יהודה הכא ככלי דעת פרט

לחמטין בלבד הוא דלחמ' . נפסק' אהפסק' לא קשי' הא באוהב' הא
בשונא' נשמת אהפסק' ל'ק' הא ר' ור' רבנן . ופי' רש"י ז'ל נפסק' אהפסק'
ל'ק' דמתניתא קמיית' דקתני נפסק' גולה בשונא' כדקתני כדרי' ובתריית'
דקתני אינו גולה באוהב' מלין דשלא כדעת היה ונחמ' הוא' אבל בשונא'
מלין דהוא ליה למידק' ולא דק' והוא שנגמ' גומר ולפיכך גולה . ונשמע'

אבשאת ל'ק' דמתני' קמייתא דקתני נשמת אינו גולה ר' דקתני געיל
בפירקא דנשמת הכרז' מקתו' אינו גולה הא נמי כשנשמת הכרז' מקתו'
הוא' אלא מן הכלי שהיה מפה' בו נשמת משוט' ור' הלכך כין פירקא
כין בשונא' אינו גולה . ולפי' פי' נשמת דקתני הכא והכא נשמת המתחל'
לסוף הכלי שהיה עושה בו . והקשה רש"י ז'ל על זה דהיינו מתנין
בנפסק' אהפסק' דבאוהב' אינו גולה ובשונא' גולה שהרי לא מנינו אוהב' אינו

גולה . ושואל גולה שאם אהת חוסד' לפונא' שילא' מכלל' האונס' דהוא' שהרי
אהת חוסדו שפעה לדעת חפשי' שאלתו' ור' א"כ נשמת גולה . וטור דנשמת
דקתני רישא' אינו גולה דאוקומא' כל' כר' אשילו באוהב' היא' וכדפרישית'
ומגזרת הכתוב שפטר' נשמת הכרז' מקתו' . וזה אינו דהא בתנתי'
קמייתא' פי' דמתני' אינו גולה דקתני דשואל פטמים גולה ופטמים אינו

גולה מפני שהוא כמועד' ויובלג' לומר לדעת הרב' אלמלא מטעם שפעה
לדעת הוא שליטו גולה . וטור י' להקשו' לפי שיה' זו דלמתי' לא פטר'
ר' ברישא' דנפסק' דהא נפסק' החבל כשנשמת הכרז' מקתו' הוא שהוא פטו'
לעולם אליבא' דר' ומה' לי נפסק' ומה' לי נשמת . והנכון בנרש' רש"י
ז'ל וריא' נרש' רב' מליד' גלוי' ז'ל נשמת אהפסק' ל'ק' הא באוהב' הא'
בשונא' נפסק' אהפסק' ל'ק' הא ר' רבנן . וה"פ נשמת אהפסק' ל'ק'

דקמייתא דקתני נשמת אינו גולה בשונא' כדקתני כדרי' ונשמע' דאמרי'
היינו נשמת מתחלת החבל מידו' והלך והרג' ובשונא' מיישעט' שמת' לדעת'
נשמת שהרי' וידו' ולכך אינו גולה מפני שהוא כמועד' ואחרים' כי לדעת'
היה . ובתרייתא דקתני גולה באוהב' דאמרי' דבשונא' עבד . ונפסק'
אהפסק' ל'ק' דקמייתא דקתני נשמת גולה רבנן דמתני' נשמת הכרז'
מקתו' והא נמי כשאר' רש' החבל בידו ונפסק' הכלי מסופו' והלך והרגו'
כשנשמת הכרז' מקתו' דהיי' ולכך אשילו בשונא' גולה דנבי' נפסק' ליכא

למותר' לדעת עשה' ובתרייתא דקתני' נפסק' גולה רבי דפטר' אפי' באוהב'
ופ' כ' בשונא' דכחא' שניה' שוים' וכו' דלפילו' נשמת' משבת' לה' דר'
אינו גולה ולרבנן' גולה כשנשמת מסופו' ולרבנא' נקטיה' דנפסק' דלפילו'

מלות לו מלוח ועושה וכו' הא לנו מלוחי להחיותו כדכתי' וחי אחיך עמך
ואף נריך לומר שאם לנו לגרום לו שום טעם וכל שכן להורידו לכור וכן
נח הוא שלא קבלם כד' לא דק' לן מתקיים אות' מעמנו והוא נדון בהם
כמי שאינו מלוח ועושה מדכתי' עמד וימוד ארץ רחוקה ויפיר כתי' כדלית'
כד' ופ' וכו' הא חין חלו מלוחין להחיותו וגם חין לנו להורידו בידו ולא
לגרו' לו שום קטל כיון דסו' סוף עו' אמת סוף שליטו מלוחי ועו' שבר'
יש לו קטל כדלית' התם . וסתם כתי' הוא שליטו וסיר לקיים שבע מנו' וכו'
הא מותר להורידו לבור במקום ליתא חובה לו לגרום לו הרגה כל הית'
לקיים שום עילה כדלית' כע"ה וכדפריש"ה התם גבי הכות' לא מעלין

ולא מורידין כלומר במקום חיבה . ומעשה הדרינו לפרושי' שמעתי
דחא דאמרין אלמלא גר' מושב כותי הוא פדון' כותי יש לו בהרגתו חלו
כותי תמם הרב' ודייקין לה' מדקתני הכל גולין ע"י ישראל וישראל גולה
על דם' חון מר' מושב ומשמע' לן דהא דקתני חון מר' מושב אחרוויי'ו
דיכי קאי' שאין גר' מושב גולה על ידי ישראל ולא ישראל ע"י גר' מושב וכו'
דפירש"ה אינו גולה על הרגתו דגר' מושב אלמלא ככותי דייקין ליה שאין
בהרגתו איסורא לישראל' כדי שיהא ישראל גולה על הרגתו . והדר תני'
גר' מושב גולה על ידי גר' מושב אלמלא גר' מושב כגר' נדק' הוא כזה שרדך'
כפרת גלות על הרגתו אשילו בשונא' : א"ר בתנא' לא קשיא כאן
כגר' מושב שהרג' ישראל' כאן כגר' מושב שהרג' גר' מושב . פי' רבי' מליד'
הניו ז'ל דלחו דוקא דה"כ בישראל' שהרג' גר' מושב שליטו גולה ובדריקא'
רישא' כדאמרן' אלא דנקט' תלמודא' לישנא' קלילא' ונדע' דהא לא קתני' שיש'
גלות אלח' כגר' מושב ע"י גר' מושב ופי' לא חדש' לנו רב' כהנא' כלום
כתירו' ולא איש' לנו הקושיא' שלנו דאין דייקין דרש' מירי' בכתי' וסיפ'
מירי' בכתי' איש' לזה דהוא קשיא לן רישא' אסיפ' . וז'ל דרב' כהנא' משמע'

ליה' דלחו פירכא' היא' ככל' דהא לא דמו' כלל' חו' דוחק' והנכון בעיני' שיש'
רש"י ז'ל דדוקא' נקט' רב' כהנא' דמתני' דקתני' חון מן הגר' מושב' לאו'
אחרוויי'ו דיכי דרישא' קאי' חלו' כגר' מושב שהרג' את ישראל' דוקא' שאין
לו כפרה' בגלות' ואולי' הוא נהרג' על שנתנו' אבל ישראל' שהרג' גר' מושב
ודאי' גולה כי יש' כשנג' הרגתו' כפרה' ע"י גלות' כיון' שאינו' אסורין' להרגו'
בתי' ומלוחין' להחיותו' וזה' דלא' קתני' סיפא' חלו' דגר' מושב' גולה' ע"י

גר' מושב' לרבנא' נקט' דלפילו' גר' מושב' שהרגו' נריך' כפרה' כ"ש' ישראל'
שמוחר' עליו' להחיותו' שהק"ה' רוגס' כשפטר' . ויש' סיוע' לפי' זה' לשון'
התורה' שכתבו' וכן' מדלקתון' דתרינג'ה' הכי' כאן' כגר' מושב' שהרג' את' ישראל'
והוא' דדוקא' קתני' ליה' לרבני' הכל' . ככ"ל : ורמינדי' לסיכך' גר'
וכותי' שהרגו' נהרגין' . פירש"י ז'ל דהאי' לסיכך' על' שבע' מלות' שנטונו'

כדי נח קאי' דקתני' רישא' דאזכרה' שלהם' וז' היא' מיתתם' ואינם' נריכים'
דתרשא' ולהכי' קתני' עילה' דלפיכך' אם' הרגו' אשילו' בשונא' נהרגין' וכדלי'
מתרומין' מיה' כשמתעין' משמע' הכי' דהא' כולה' שמתעין' דמירי' בדין' גלו'
בהרגה' בשונא' וז'ל' למדנו' מכאן' דלפילו' כותי' שהרג' חבירו' בשונא' גומר'
נהרג' כדאמרין' מה' כותי' ל'ש' קטל' בר' מיניה' ל'ש' קטל' דלאו' בר' מיניה'
נהרג' ובר' מיניה' סייעו' כותי' . וקשי' ליה' לרבני' הרמב"ן ז'ל דהא' לא'

אמרין' כפ' ד' מיתות' כ' ד' חלו' דלא' בש' דתרשא' דאזכרה' שלהם' וז' היא'
מיתתם' אבל' מירי' בעינן' . ואלמלא' כי' קטל' לישראל' בשונא' נראה' הא'
דלפילו' בישראל' שהרג' לישראל' בשונא' עומד' כשפסק' מיתה' כשגולה' אם' ינא'
חון' לתחמו' ודין' הוא' שיהא' כותי' נהרג' על' שנתנו' חלו' כותי' דקטל' כותי'
מהיכן' אהפסק' דנהרג' עליה' . וז'ל' דודאי' סוגיין' מוכחא' כפי' רש"י ז'ל

וז' מה' שפירש' כדרייתא' זו' דכלל' אזכרה' שלהם' וז' היא' מיתתם' יש' להרגם'
אשילו' על' השונא' בסתם' כותי' מיתה' דחלו' כני' נגזר' אפטר' דדון' בעינן'
ככ"ל : אף' גר' מושב' וכו' פי' דלכתי' קתני' גר' וכותי' לאשוייהו' בהא'
ר' דאי' לא' הא' ליתני' גר' שהרג' נהרג' וכ"ש' כותי' : ל"ש' קטיל' בר'
מיניה' וכו' פי' רש"י ז'ל בר' מיניה' גר' מושב' ולא' בר' מיניה' ישראל' נראה'

מזכירו' דעל' כותי' אינו' נהרג' וגם' כזה' יש' לו' דין' ישראל' שמוחר' ככותי'
להורידו' וכל' היכא' דליכא' תמוס' חיבה' ואי'ו' אשילו' במקום' חיבה' נדון'
הוא' : א"ל' רבא' ולאו' ק'ו' הוא' וכו' נראין' דברים' דרב' חסדא' ורבא'
הא' פליגי' דרב' חסדא' סבר' דדרך' עליה' דפטר' רחמנא' לדין' מנגלות' הוא'
מפני' שהוא' קרוב' למוי' . וכיון' דכן' כגר' מושב' נהרג' ורבא' סבר' דדרך' עליה'
מוס' דלמוס' הוא' פטרי' רחמנא' ולא' הוכרך' התלמו' לפרש' טעמיהו'

במחלוקת' זו' מוס' דמתילא' משמע' מתוך' דכריסה' ובאומר' מותר' דכריסה'
בספק' לרב' חסדא' לומר' מותר' אכוס' ולרבא' קרוב' למיוד' וכדליתא' בסמוך'
ולכתי' מוקיים' רב' חסדא' קרוב' בדרך' עליה' ולרבא' מוקיים' לה' כאומר' מותר' .
ואיכא' דקשיא' ליה' דכדרייתא' דלעיל' דתניא' בריש' סוגיין' דפירקין' פליגי'
עליה' רב' חסדא' דקתני' כשנג' פרט' למוי' ואוקומא' בלומר' מותר' ומאם'

דאומר' מותר' קרוב' למיוד' : והנכון' דהיא' חוקמתא' דרבא' הוא' דעביד'
לה' כשעושה' דהכא' אבל' ר"ח' מוקיים' לה' בדרך' עליה' ולא' שמושינן' דלאו'
אכוס' הוא' חלו' קרוב' למוי' . ואזו'ו' לטעמיהו' דליתמוד' כסבור' כו' כבר'
דפירש"ה לעיל' כיכ' פתיש' לפי' רש"י ז'ל באות' מותר' : אית' יביה' רבא'
לרב' חסדא' הנך' מת' על' האשה' אשר' לקחת' פי' מקרא' זה' אחר' הקב"ה

מלות לו מלוח ועושה וכו' הא לנו מלוחי להחיותו כדכתי' וחי אחיך עמך
ואף נריך לומר שאם לנו לגרום לו שום טעם וכל שכן להורידו לכור וכן
נח הוא שלא קבלם כד' לא דק' לן מתקיים אות' מעמנו והוא נדון בהם
כמי שאינו מלוח ועושה מדכתי' עמד וימוד ארץ רחוקה ויפיר כתי' כדלית'
כד' ופ' וכו' הא חין חלו מלוחין להחיותו וגם חין לנו להורידו בידו ולא
לגרו' לו שום קטל כיון דסו' סוף עו' אמת סוף שליטו מלוחי ועו' שבר'
יש לו קטל כדלית' התם . וסתם כתי' הוא שליטו וסיר לקיים שבע מנו' וכו'
הא מותר להורידו לבור במקום ליתא חובה לו לגרום לו הרגה כל הית'
לקיים שום עילה כדלית' כע"ה וכדפריש"ה התם גבי הכות' לא מעלין

ע"ב נביא הוא ומוחך למד . פי' לא הטעה אותך כי ידע מה
שכלבך שאתה הולך בעקיפין ולכך אמר לך שהיה

אחריו . מכאן לכן נח שנהרג על שהיה לו ללמוד ולא נחמד . פירש"י
ז' שהיה לו ללמוד דרך ארץ ולא למד ופשוטו של לשון הכי משמע דהא
על דרך ארץ דר' שמואל בר נחמיה מייית' לה . אבל קשה מאד חזק דה"כ
תיקשי סוף ג' שהיה לו ללמוד דהא מותר שיהיה לו ללמוד דרך ארץ כיון
שנתמיה' אבימלך . אבל לא על הביאה דש' מ' דאומר מותר אכוס הוא .

ועוד הדין מנינו שכלשונו נח כי ללמוד דרך ארץ שהרי לא אמר זה שום
חכם כפ' ד' מיתו' דסקל וטרי תלמודא שריב כמה שנטונו . לכן ז' דאין
הכי קאמרין דאבימלך נתמיה' בעבירי' זו של משה על אומר מותר שהיה
קרוב ללמוד לפי שהיה לו ללמוד ד' א' והרי דנו כאומר מותר דעלמ' דהוא מותר
מותר דעלמ' חייב שאני הכא שפעה על פי כתי' חלו אחר לו הנביא באת'
אלא אכרסה לא אחר לו באת' חלו לפי מה שלמד ממנו . וא"כ היה ליה
עדות אכרסה כמאן דליתיה' שאין טוענין בו כלום לאבימלך כי הוא

היה מותר עמו בשלל למד . ד' א' והרי דנו כאומר מותר דעלמ' דהוא מותר
לרבא והכא ה"פ מכאן לכן נח שנהרג על שבע מנות שלו בטעות היה לו
ללמוד ולא למד . ככ"ל : בלא רשות פרט למוח' פי' דבלא רשות
משמע לן דהכא לא ראה' אבל בעלמ' רואה ולכן גולה ינא הסומא שליטו
רואה . ור' ת' בלא רשות למעט ככלי דעת למעט כו' . איכא דקשי' ל'
דהכא דרש' ר"מ בלא רשות דמשמע פרט למוח' ואלו במחש' נדרים

(ד' ע"ג) אמרין לר' ת' בלא רשות לרבות את הסומא דאי אחרת למעטוי
מולי' דעת נפקא . ויש מפרשין שזו מן הסוגיות המתחלפות בתלמוד .
והנכון בעיני' דלא פליגי בל' דהשת' למו' ומשמע' דלישנא' אמרין לה'
אלא מהכרחא דמישעט אחר מישעט כי הכא ור' ה"כ ע"כ בלא רשות לרב'
דאי' ס' ד' למעטוי ליכתוב רחמל ככלי דעת לחו' וכו' דכתיבתי' תרווייהו
מישעט אחר מישעט הוא שהוא לרבות . ור' יהודה הכא ככלי דעת פרט

לחמטין בלבד הוא דלחמ' . נפסק' אהפסק' לא קשי' הא באוהב' הא
בשונא' נשמת אהפסק' ל'ק' הא ר' ור' רבנן . ופי' רש"י ז'ל נפסק' אהפסק'
ל'ק' דמתניתא קמיית' דקתני נפסק' גולה בשונא' כדקתני כדרי' ובתריית'
דקתני אינו גולה באוהב' מלין דשלא כדעת היה ונחמ' הוא' אבל בשונא'
מלין דהוא ליה למידק' ולא דק' והוא שנגמ' גומר ולפיכך גולה . ונשמע'

הא דמיה לנפשו הכדול מקחו : ושלישת סהיו משולטין סיהא
 מדרוס וכו' . ומכאן למדו פתוס' למיה דאמרינן בהמכ' מגילה לענין
 מגלה שפפרה בפסחן טמא טהיל בה שלשה חוטי גידין כשרה ובלב' סיהיו
 משולטין טהילוס הוא כגון זה ולא כפי' סס רש"י ז"ל שכל גיד וגיד
 משלטה גידין כפול ג' פעמים אחד בתהלה וא' בסוף ושלא שכן באמלע :
בגלעד שכיחי רוחנין . וא"ת וכיון דמדינן הס מרי מקלט למה :
 וז"ל דרמאין היו ופעמים שמודין ומראין עתמן כסוגנין הלכך מרבינן
 להו ערי מקלט לפי סיהיו קולטות את כולם . ואח"כ נכחין אחיה סוג
 ואיהו מו' דלי אפשר שלא יהיו לפעמים ביניהם שוגנין . בשכס שכיחי
 רוחניס . פי' בשכס וסביבותיה ומפני הסביבו' דשכיחי בס נמי
 רוחניס הולך לקרב להם ערי מקלט מכלן ומכלן כדי סיהא הרוגה
 מגיע מהרה לאחד מהם דלי ומסוס טכס גופה הא ליכא מרחשי לחברין
 ולקדס בודיך דלפנין ודרוס ומפני שכל סביבותיהם נטפלין להם והם
 כמותם אמרינן בשכס ומיהו אף על גב דשכיחי בשכס רוחניס לא הו
 רובא דלי גלה הא אמרינן לקמן ערי שרובה רוחניס אין עושין אותה
 ערי מקלט :

דף י"א ע"א ספר תורה שפפרו בפסחן וכו' וקי"ל כת"ד
 פסול דהכי סוגיין בהמכ' מגלה
 (דף ט"ז) דתני אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרי נכתבים
 בכל לשון ותפילין ומזוזות אין נכתבין אלא אשורית ואמרינן בגמרא הא
 לטמא את הידים ולמסורן בגדינן שווין וכן הלכה . ודקדק מכלן רבינו
 מאיר הלוי ז"ל דמזוזות נרכיב עבוד לשמה כס"ת ותפילין דהא אחקוס
 לכל מילי דהא לא אמרינן חוקס"ת לתפילין אלא שחוקס כל פתורה
 כולה לרבות אפי' מזוזות ובמחתי' דהתם תפילין ומזוזות כי הדדי נקט לפי
 ולא נחלקו אלא לענין שרטוט דהלכה למטה מסיני דמזוזות ותפילין נרכיבין
 שרטוט וכבר ברירנא לן בדוכתי' אחריתא דכל סהיא קדושה עלמה הוניה
 מילתא היא ובעינן שיבוד לשמה ולא נחלקו אלא ברעויות תפילין שהם
 שפמיס קדושה כדליתא במ"ס מגילה . ופשיטא דמזוזות קדושה עלמה
 היא . איכא דגרסי חייבא להו לתפילי דבי רב דתפירי בכיתא וטעמא
 היא דהא בתפילין כ"ע לא פליגי וכס"ת הוא שנחלקו כדלי' לשל . ויה"כ
 חייבא להו לספרי דבי רב דתפירי בכיתא דסבר כמ"ד כשר ולית הלכת'
 כותיה . ואיכא דגרסי לתילי דבי רב והיונו ספר דכתי' ביה קוולותיו
 תלתליס וה שרטוט כדליתא במדרס : בת יתין אחד כהן משוח
 בשמן המשחה ואח' המרובה בגדי' וא' שפער מתיסחו ומחורין את הרולח
 פי רש"י ז"ל משוח בשמן המשחה הם כהנים גדולים שביד עד זמן ואשישו
 שנגבו השמן בימיו . ומרובה בגדים כהנים גדולים סהיו אחר יאשישו
 שלא היה שם שמן המשחה למשוח אותם וכדליתא במ"ס הוריו אלא היתה
 כהונה גדולה שלהם אלא בריבוי בגדים סהיו משמשין בשמחה בגדים
 וכירושלמי דמ"ס הוריות משמע כן דגרסינן התם משוח בשמן המשחה
 בכנין ראשון מרובה בגדים בכנין אחרון . ואיתא ברמב"ם שמשוח בשם
 ר' אחא חמשה דברים היו בבית ראשון יתר על בית אחרון שמן המשחה
 וכו' ולפי' לא משכחת כהן מטיח וכהן מרובה בגדים בזמן אחר . וקשה
 דהא איבעיא לן לקמן במיתת כולן חוור או במית' אח' מהם אלא משכחת
 להו בדור אחד . ובמ"ס הוריות אמרו משוח בשמן המשחה קודם לפדו'
 המרובה בגדים ואמרינן נמי במ"ס גיור יטמא מרובה בגדים ולא יטמא
 משוח בשמן המשחה . לכך י"ל דמשכחת להו כוליהו קודם יאשיבו בגון
 שיהלך כהן משוח למקום מ' ועבכת סס או נכסה סס שמונין אחר תחתיו
 ואין מושחין אותו שאין מושחין שני כ"ג בדור אחד ואם אירע פסול בזה
 הסני מתנין אחר עד שיעבור פסולו של שני ואם חזר למקומו הסני יהיו
 השלישי כהן שפער מתיסחו . ומיהו מתיסחו לאו דוקא אלא לרבויו קרי
 הכי כדמתרגמינן הכהן המטיח דמתירבא . ונגס רש"י ז"ל מורה בזה
 אלא שפסם במשמינו פי' מרובה בגדים שהוא כהן גדול העיקרי והוא אינו
 אלא אחר יאשיבו : הרורג כהן גדול או כ"ג שהרג אינו יולא מוס
 לפולס . פי' רש"י ז"ל כגון שנגמר דינו קודם שמינו כ"ג אחר . ולא
 כהירא חזא מדפסיק ונתני סתם ועוד דמריש' שמענין לה . לכך הובנו
 דלפילו היה שם כ"ג כשנגמר דינו פסוק ותני אינו יולא מוס לעולם .
 וגזרת הכתוב הוא שלא נתן הכתי' בפרה לכ"ג אלא בשאין ברציה שייב'
 לכ"ג ולכפרה נכתבו ולא לרציה . ואפשר שטעם הכתוב מפני שהעון
 חמור מאוד . ויש שכתבו טעם משוח דבעינן כ"ג המכפר סיהא גמלא
 בשעת רציה ולא הוירך התנא לפרס אלא סיהא מגלי' בשעת גמר דין
 ג"כ מטעמא דמפרס בגמ' ולפי טעם זה לא נריר התנא לתפוס כאן כ"ג
 שהרג או שנהרג דבלאו הכי נמי משכחת לה נכסיהה הכריגה בין
 כהן לכהן אלא דנקט הכי לאשמועינן דלפי' דהוא כ"ג בשעת רציה
 לא אמרינן שמיסחו וכפרתו באין כאחת . ואין הטעם הזה מתחזור לי :
 ואינו יולא מוס לעדות מנהו ולא לעדות ממון ולא לעדו' נפשות . לא
 זו אף זו קתלי' וחשב עדות ממון חשוב מעדות מנהו לפי שמינו שייכה
 פורה עון על כובש עדות ממון ולא על עדות מנהו ועדות נפשות פשיטא
 דחמירא אפי' שאין בו קרבן : גמרא קללת חכם אפי' בחכם היא
 בזה לפי שאין בה תנאי כאידיך דעלי' והוא משמע כי אחיטובל לפי שלא
 היה יודע לדרס ק"ו בתפלתו הוא שלא גלה לו קרי ליה קללת חכם מיהו
 לאו חכם ממש דהא בכל אדם אחר הכתי' קללת חכם לא תבא כי נכטע דוד
 דבר על שלא גלה לו מיד ולא סס את לבו לדרו' ק"ו : שבשעה שסרה
 דוד שיתין . הקסה רש"י ז"ל : דהא כשקפס דוד מקום המובח מילרונס
 היכוס בסוף ימיו של דוד היה כדליתא בקרא וכבר מת אחיטובל כי
 כמה שנים קודם . ומירך דלפי' שיתין מעיקרא כרוכו בימי שמואל כי
 יודע היה דוד כאיזה מקום יפנה בית המקדס וכדליתא בביבס"ס אהיבו .
 מקומן (דף י"ב ע"ב) : קפא תהומא בעיאל למיטטפאל לעלמא .
 בתלמו' .

הא דמיה לנפשו הכדול מקחו : ושלישת סהיו משולטין סיהא
 מדרוס וכו' . ומכאן למדו פתוס' למיה דאמרינן בהמכ' מגילה לענין
 מגלה שפפרה בפסחן טמא טהיל בה שלשה חוטי גידין כשרה ובלב' סיהיו
 משולטין טהילוס הוא כגון זה ולא כפי' סס רש"י ז"ל שכל גיד וגיד
 משלטה גידין כפול ג' פעמים אחד בתהלה וא' בסוף ושלא שכן באמלע :
בגלעד שכיחי רוחנין . וא"ת וכיון דמדינן הס מרי מקלט למה :
 וז"ל דרמאין היו ופעמים שמודין ומראין עתמן כסוגנין הלכך מרבינן
 להו ערי מקלט לפי סיהיו קולטות את כולם . ואח"כ נכחין אחיה סוג
 ואיהו מו' דלי אפשר שלא יהיו לפעמים ביניהם שוגנין . בשכס שכיחי
 רוחניס . פי' בשכס וסביבותיה ומפני הסביבו' דשכיחי בס נמי
 רוחניס הולך לקרב להם ערי מקלט מכלן ומכלן כדי סיהא הרוגה
 מגיע מהרה לאחד מהם דלי ומסוס טכס גופה הא ליכא מרחשי לחברין
 ולקדס בודיך דלפנין ודרוס ומפני שכל סביבותיהם נטפלין להם והם
 כמותם אמרינן בשכס ומיהו אף על גב דשכיחי בשכס רוחניס לא הו
 רובא דלי גלה הא אמרינן לקמן ערי שרובה רוחניס אין עושין אותה
 ערי מקלט :

דף י"א ע"א שלא

לדעת . פי' כגון שנגס יאן כמתן אחרים
 או על גבי כהנה או שלא היה יודע שהיה עיר
 מקלט : לא כרכין גדולים .
 בו . ויש אומרים לפי שהכל נקבלים סם ותהא רגל גואל הדם לא ורגיס
 וכן פי' רש"י ז"ל : ואם אין סס מים תבלין סס מים פי' רש"י ז"ל אס
 אין סס מים בתחלתן כשנחורין אותם . ויש לפרס בה' אס נפסק
 המעין שלהם אח"כ וכדאמרינן לקמן גבי נתמעטו אוכלוסיהם . מביאין
 להם כהנים לויס וישראלים . פי' הר"ם הלוי ז"ל לפ כיס בהס מרות
 עניה ורחמנו' ולא יהיו שופכי דמים וגם לא ימסרו את הרוגה ביד גואל
 הדם . א"כ אס הולכר לסמוך סס כ"ד שימולא סס כשרים לסמוך .
 גרס' רש"י ז"ל אין שוכרין סס כלי זיין וכלי מנודה . ופירס' ז"ל סמא
 יבא סס גול הדס בגל כלי זיין כדי שלא ירגישו בו וסומך שיק' סס כלי זיין
 לברוח ולכן גרוו אפילו כפלי מנודה . ויש גורסין דבין וכלי לודה כלומר
 דברים חשובים כדי שלא יהא רגל גואל הדם מגויה סס אגב הכאין סס
 לקנות הדברים אלו שאין נמלאין בכל מקום : מגלין רבו עמו . פי'
 ואפי' טיס ישיבה בערי מקלט שלא מן הכל אדם וכה ללמוד כדאמרינן
 במ"ס ע"א מנין לרברי פורה ססן קולטין . פי' קס"ד דכעי לומר שבי
 מדרשו קולטו ואם הרגו סס גואל הדס נהרג עליו כאלו הרגו בעיר
 מקלט : למי שכל התבואה שלו . שכי בכל מקרא ומסנה הלכו ואגדו'
 ונע"ג דכתי' לא תבואה כאל' ב' בוי' קרינן כמו בכל דתס לא כר' ואינו
 נכון מדלג מסליק בהדיא בתוסרות ולא איתיה בתוסכת סוטה ופיר' של
 פסוק בדרך חממה ומי אויב ללמוד ולדרוס כהמון מבלי שיבא לו כל
 תבואה :

ע"ב רוצח

שגלה לעיר מקלטו ומלאו גואל הדם והרגו . פי'
 רש"י ז"ל שגלאו בדרך הליכתו והכי מוכח קרא'
 דדרים מיעה דכתי' כי וריבה בדרך : קסבר ולא אין משפט מות
 בגואל הדם הוא דכתיבי פי' וה"ק קרא סן ירדוף גואל הדס אחריו הרוגה
 והכה גפס ואין לגואל הוה משפט מות בזה וכי הדר כתיב כי לא סוגא
 הוא לו ארוגה דריסיה קאי שלא היה סוגא לנהרג וכן פי' רש"י ז"ל ויש
 לפרס עוד דלגואל הדס קאי וס"ק ו'לו אין משפט מות לפי שזה הגואל לא
 שוגא הוא לרוגה מתמול שלסוס ולגואל דמו הוא שהרגו ויש כי שהוא
 במיתת טעם : אמרו לו הריגה שליחות עושה . פירס' ז"ל הריגה
 דברים יש שאדם פושה על ידי שליח ויתר מעל ידי עצמו . ולפי' ז"ס ר'
 מאיר חולק הוא ולא גרסינן אף הוא מדבר . ובטוסחו דידן נמי לא גרס'
 אף אבל הוא בתקלת טוסחו' . ומורי הרב ז"ל היה מפרס שדרך מליכה
 תפס ר' מאיר לשון זה . והכי פי' זה המקרא של זה דבר הרוגה אין
 לדרשו בענין זה כי הריגה שליחות אחרות עושה כלומר לדרשות אחרו' הוא
 נריר כדליתא לקמן : פשיטא דאי בתו' בר קטלא הוא . ורש"י
 ז"ל גורס דאי בתו' בר גלות הוא ופיר' אותו בלשון אהמיה וסתי הגרס'
 עולות לענין אחר : אין והתניא ר' וסי בר יהודה אומר וכו' .
 א' סוג ו' מוד פי' סוג קרוב לתו' או שהרג בתו'ד גמור בלא התרא'
 דלי בתו' גמור והתרא' הא אמרינן התם שחוכסין אותו לאלתר כדנפק'
 לן מוקפה המכה והא דקתני אס מתני' הריגה הרגוהו פי' שהתירוהו
 לגואל הדם וכדמוכח קרא דמייטעין ליה מניה והא דליתיה האי כרייתא
 ולא אייתי מתנינן דקתני הכי היינו מטוס דר' איירי במתניתא ולא איירי
 במתניתא ולומר דהא מתניתא אפי' לר' משכחת לה : איתא בר עיר
 שאין בה זקנים וכו' הני תלת פלוגתא בחדא אפילונו ככולהו אי בעי קרא
 דכתי' או לא לתלמודא פליג לה תלת פלוגתא לרוחא דמילתא . והיינו
 דלא בעדינן להו נריכותא : מופגי מה נאמרה בלשון עזה . פי' לפי
 שנאמרה בלשון דיבור שהוא בלשון קסה כדמפרס חז"ל . ולא באמר
 בלשון אמירה . פירס' ז"ל שפבל יהושע אומרים ויאמר וכאן באמר

חדושי מכות להרשב"א ויל פרק הגולין

עלמו ודכולי עלמא חס לא החוק קוא ולא אבותיו חין מחויין אומי עתה
 אפילו למגוייה ריש גרנותא ואפ"ס סהרג בשונג וכ"ס שאין ממנין פושט
 מינוי למי שהרג במו" . ואפסר שאר ר' יהודה לא לחלק כאן אלא
 בפסיכות דמים או בשמכר ונעשה עבד לאחרים שהם דברים חמורים
 ומאומים מאוד אבל בשאר עבדות דעלמא כל שחור בתשובה שלימה
 אפילו לכתלה ממנין אומי לכל הראוי לו ואין נורד לומר שחור למה
 שהחוק הוא או אבותיו אפי' תומר שחור בתשובה שלימה ולא אמרו בסוף
 מנחות אלא דכהניס שמשמו בכית חוליו לא ישמשו במקדש הא בדברי
 אחר משמשין ואפילו למ"ד התם דבית חנוני בית ע"א ועל כולם אמר
 הכתוב שבו בניס שובניס וכו' וכן נראה לעילי תוספות ז"ל והם התירו
 כהן שהמר וחור בתשוב' שלימה לנשיאת כפים מה שאין כן ברוכח משום
 דכתיב ביה דיוכס חים מלואו וזה דעת מורי הרב הלוי ז"ל ואגב אורחין
 שמעינן משמעתי' דכל שהחוק אבותיו בשום מינוי ושררה והוא ראוי
 לכך שהוא קם תחת אבותיו שלא לחלק כאן אלא ללול לבי שהורשו בעבוד'
 אלו ואין לרדך לומר דכל שמיניהו סתם בשום מינוי בלא קביעות זמן שאין
 מסלקין אותו מאותו מינוי אלא בטענה וכן ראיתי בתשובה לרבינו מאיר
 הלוי ז"ל על ענין שליח נכור ומורי הרב ר' מאיר ז"ל היה אומר בשם רבו
 רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל ודקפא לן דמתי' למתן אירוקי מי' על מלכותו
 הוא ונכני בקרב ישראל כל משימות שיש בישראל יסיו לו ולכני' . וכן הוא
 בירושלמי דמסכת הרויות מפי רבינו ז"ל :

דיונינו ליה כישראל בגלות שנייה . וגם הוא נכון . ומיהו לתרווייהו
 פירושי מאי דקאמר מאי קרא דישראל מיימי ראה לכן לוי כדפרישית :
 והא דתנן רוגח שגלה לעיר מקלט ורמו אנשי עיר לכבדו . יש משניות
 שגורסין כיונא בו רוגח שגלה לעיר מקלט ומחיקי לה רבנן ז"ל דמאי
 שייכותא דהא כהדי דלעיל דלימני כיונא בו וגרחה שיש למחוק ולקיים
 הגירסא דמשום דקתני דכן לוי גולה מעיר לעיר ואפ"ס שיהכל מפלכו
 וטעמא כדי סיהא נכנע יותר בעלמו בגלותם לכך שנינו כיונא בו לענין
 ההכנסה :

ר' יג"ע"א תנו רבנן

ושב אל משפחתו וכו' פיר' גבי עבד
 עבדי הנמכר החור ביוכל כתיב .
 וזאי וכן בגולה . פי' אהיבא קאי אהר' מאיר לחודיה או לדברי הכל
 ופרישנא דר"ה הוא לומר כדרך שחלקו בעב' עבדי נחלקו בגולה
 ולתרווייהו נפקא להו מייחודא דכתיב גבי עב' עבדי ישוב תרי זמני לדון
 ממש ג"כ לרוכח דהכא בחורתי שיהא דינו כענין חורה זו כיון עבד עבדי
 למי כדאית ליה ולמר כדאית ליה דגמרינן סיבה סיבה כדמפרש ואזיל
 והלכתא כר' יהודה להדי ר' מאיר והא דמתני' נקטינן פלוגתייהו בשדה
 שהחוק הוא ובמתני' דא נקטוה שהחוקה באבותיו לא קשיין אלא דמתני'
 אשמועינן כחו דר' יהודה דאפילו למה שהחוק הוא עלמו אינו חור וניחא
 ליה למנקט כחו דר' יהודה והלכתא כותיה ואילו בדרישנא בעי לאשמועי'
 לר' מאיר שהו' חור אפילו למה שהחוק אבותיו אפי"ס שלא החוק הוא

סליק פרק הגולין

פרק אלו הן הלוקין

מנין ת"ל ואשה ע"כ . נראה מדברי רבינו ז"ל דסבירא ליה חלונה אסור
 דאורייתא וכן משמע לכאורה מדקתני לה כאלו הן הלוקין דאורייתא
 ובדקתני לה נמי בריש מביילת גבי בומה דאורייתא וכן היה נראה מסוגיא
 דמש' סוטה (דף י"ד) ר' יוסי הגלילי אומר בירא ודך הלכך זה הירא
 מעבירות שבידו ר' יוסי אומר חלונה לכ"ג גרושה וחלונה לכהן הדיוט
 זהו הירא ודך הלכך ואמרין עלה בגמ' מאי בבייה עבירה דרבנן א"כ
 לר' יוסי הגלילי סדר לר' יוסי לא הדר אלמא חלונה דאורייתא היא אבל
 אין לומר כן בכל דהא בפ' עשרה יוחסין (דף ע"ב) חלמה חלונה דאורייתא היא אבל
 מדרבנן היא וקרא אסתמכתא בעלמא ואמרין נמי ביבמות בפ"ג שותרת
 (דף ע"ב) גרושה וחלונה לכהן הדיוט יסן כתובה שניות מדברי סופרי'
 אין להם כתובה ואמר רבי מ"ט הללו דברי תורה ואין גריבין חוק ושללו
 דברי סופרים . וגריבין חיוון זו היא דמרינה וזו היא מרגליתו ואמרין
 דבר אחר מן קמי' לה וממרדינן איבא דמרי רבי קמי' לה וחלונה קא
 קשיא ליה וחלונה דרבנן ואית לה כתובה . הרי שאמרנו להדיא דחלונה
 דרבנן והא דקתני להו הכא ובאידך מתני' באגרת לישן משום דרשיא
 לגרושה ואסתמוכה רבנן אקרא דיהו . ואפסר דכי אמרינן בשם" סוטה
 עבירה דרבנן איבא בבייה דבעי לומר עבירה דרבנן דלית לה אסתמכתא
 כעין דאורייתא לאפוקי חלונה דהוי כעין דאורייתא אטו דמריה ליה והא
 דאמרין הכא שאינו חייב בשום חלונה פירשו בתוס' דאפי' מכת מרדות
 דרבנן אינו חייב עליה דכיון שיש בה חיוב משום גרושה מדאורייתא לא
 חייבו עליה מכת מרדות מדרבנן . וכן כתב ר"ת הלוי ז"ל :

ע"ב גמרא

ברת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות . פיר'
 רש"י ז"ל חייבי כריתות של ערויות בכלל היו שאלתו וכתבתו הנעשו השושות
 והרי אחותו בכלל ולמה יתנה כרת באחותו לעגמה בפ' קדושים דכתיב
 ואיש אשר יקח את אחותו וכו' לומר שאין בה שונא אחר אלא כרת כל
 דבר שסיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד לא ללמ' על עגמו יאל אלא ללמ' על
 הכלל כולו יאל סהם בכרת ולא במלקות . ע"כ . והקשו עליו בתוספות
 חדא דהוה ליה לחייבה כדריש חייבי כריתות של ערויות בכלל היו . ועו'
 מאי בכלל היו . דהא כרת של ערויות כתיב וכברתו הוא הוה בכלל עגמו
 שחאר על אחותו עם כל הערויות והכי הוה ליה למיתני אחותו בכלל
 היתה . לכך פי' בתוספות דה"ק חייבי כריתות שכלל התורה בכלל
 מלקות היו או מואס בן הבות הרשע או משום אס לא תשמור לעשות אפי'
 כל דברי התורה אלא שלכך יבאת כרת אחותו מיוחדת בדרישית לשיל
 לדונה בכרת בלח' ולא במלקות ולימנה ג"כ כל חייבי כריתות .
 ובדואי שלטי זה קשה קת' ולמה יבאת כרת באחותו דמחמת שיחקה בכלל
 כרת שאמרנו בתחלה חייבי כריתות בכלל היו דהיינו כלל של מלקות וזה
 אינו שלא אמרנו אלא שינתה מכלל כרת של ערויות והיא ולמה יתנה חללת
 ענין הוא לכר דייגו וכאלו אמרנו הכל לכך יתנה כרת ואיני מתקדש
 בלשון

ביתר דסליק תנא למיתני דין גולין דאירי ככו בריש מביילת
 דכתיב לעיל בעו למיתני דין הלוקין שהוא עיקר מביילת
 ותו דאירי ביה נמי ברי' מביילת דקתני מעידנו באיש פלוני
 שחייב מלקות ארבעים . והא דקתני או הן הלוקין הא ודאי איבא אחרינה
 טובא אלא דלא קתני הכא אלא דאית בהו סוס לריכותא או הנהו דקט
 באגרת לישן אגב דידהו וכדכתיבן לפרושי וכדמפרש' ז"ל : שותני' .
 רבא על אחותו וכו' . נקט כל הני ערויות לאשמועינן דחייבי כריתות
 ישנן בכלל מלקות ארבעים כר' עקיבא וכדאיתא בגמרא . ואלמנה
 לכ"ג גרושה וחלונה לכהן הדיוט דאפ"ס דאיכס איסור השום בכל הוא
 דחתי' עליהם ומשום דבעי למיתני סיפא אלמנה וגרושה ככ"ג חייב
 עליה משום שני שמות ואפ"ס דכלאו אחד כאמרן דכתיב אלמנה וגרושה
 וחללה וזכה את אלה לא יקח ולא חשיב לאו שבכללות וטעמא דמילתא דכל
 שהאיסורין נפרשין בכמות בין שכתב לאו אחד על כולן בתחלה או שכתב
 בסוף דמאן דכתיב אבל חד וחד קאי וכדאסיקנא בכריתות ולא חשיב לאו
 שבכללות אלא כגון לא תאכלנו על הדם לדברי הכל אי נאי כי אש עלי אש
 ודאי נפש הוא חובל וכל אשר יעשה מנפן היין דאפילונו בהו אכיי ובהו
 וכדכרינא כמה דוכתי ועוד דהא כתיב לאו בגרושה דכהן הדיוט ולא
 נפיק מיניה כהן גדול . מותרת ונתינה לישראל . כן הגרסא בכל הספרי'
 וא"כ למדנו מאלן דמתנין אסורים מן התורה ואפילו לאחר גיירות דאית
 בהו אישות דהא דומי' דאירך קתני לה דאית בהו אישו' דאי בעוד כותי' לוי' י
 בהו אישות . וס"מ דלוקין עליה מן התורה משום לאו דלא תתחתן עם
 דסבירא לן דבגירותן אית להו חפנות דאי לאו דאורייתא נינהו היאך
 לוקין עליהם . וליבא לומר דקתני ליה באגרת לישן ואגב מתור'
 כדכתיב לומר בחלונה אטו גרושה אבל הכא מה כעין נתינה אלא תומר'
 אלא מאי איסור תורה . והא דאמרין בעלמא דכתיב משע גור עליה'
 ואמרין נמי דוד גור עליהם הא כרישנא בפ' אלו נעדרת שכלל אותם גור'
 היו דדורותיהם באיסור וטעבוד כי יהושע גור על דורותיהם איסור קהל
 ושיעור לשולם אבל נתינים ראשונה מן התורה אסורים לבא בקהל ומשה
 גור עליהם שעבו' כדכתיב מחוטב עניך עד שואב מיומך כדי שלא
 יתערבו בתי ישראל ודורותיהם היו מותרין מן התורה דהא כל היל
 דאיבא איסור דורות כדריש אסר לה מן התורה . ומיהו קשיא קת' על
 משנתנו הוי לא חקשינן מינה למ"ד בהם' יבמות דבעודן כותי' אית להו
 חפנות ולא חסייעינן מינה לרביא דאמר בגירותן לכך הכבון כמאן דלא
 גרים בתשתינו נתינן . והא דקתני מותרת אפי"ס שמתפרש לאו של תומר'
 בתורה . י"ל משום דלמאס"ד דתומר דוקא אסור ולא מותרת
 וכדאמרין עמוני ולא עמוני קת' דתומר מוס זה הוא ואף נקבו בכלל
 כדאמרין בגמרא דיבמות : גרושה וחלונה אינו חייב עליה אלא
 משום שם אחר . פירש"י ז"ל דחלונה אינה כתובה אלא מריבוייהו דגרושה
 מיימי לה וכדכתיב בהם' קידושין גרושה מאישה חין לי אלא גרושה חלונ'